

Home > Over het CMP > Wat is het CMP?

Ontwerp Circulair Materialenplan

Wat is het CMP?

Inspraak

Dit document is een onderdeel van het Ontwerp Circulair Materialenplan (ontwerp-CMP) voor de inspraakprocedure. Eenieder krijgt de gelegenheid om in deze periode verbeterpunten of suggesties aan te dragen voordat het CMP definitief wordt vastgesteld.

De Wet milieubeheer bepaalt dat voor het vaststellen van het CMP een procedure van inspraak moet worden gevolgd. Dit geldt niet voor alle onderdelen voor het CMP, maar wel voor de onderdelen die doorwerken in de besluiten van bevoegde gezagen. In het CMP staan deze teksten onder de kop 'Toetsingskaders'.

Zienswijzen op de toetsingskaders worden van een formele reactie voorzien in een reactienota. Daarin wordt aangegeven hoe de zienswijzen zijn verwerkt in het definitieve CMP, of worden argumenten gegeven voor waarom zienswijzen niet tot aanpassing hebben geleid. Zienswijzen op de toelichtende onderdelen worden wel bekeken op mogelijkheden om het CMP te verbeteren, maar worden niet van een formele reactie voorzien in de reactienota.

Dit onderdeel van het CMP bevat geen toetsingskaders.

Pdf's ontwerp-CMP worden website

De definitieve tekst van het CMP wordt een website. Deze pdf's van het ontwerp-CMP geven een indruk van de opmaak van de toekomstige website, maar bevatten nog niet de bijbehorende functionaliteiten. Enkele tips voor het lezen van de pdf's:

- In deze pdf kunt u in de browser of de pdf-reader linksboven of rechtsboven een inhoudsgave uitklappen, genaamd 'inhoud' of 'bladwijzers'.
- Onderstippelde woorden in de tekst zijn begrippen waarvoor op de website in een uitklapkader de betekenis wordt gegeven. Zie in het ontwerp-CMP de begrippenlijst onder het deel 'Instrumenten'.
- De [[Interne links](#)] in het CMP worden in het ontwerp-CMP nog in blauw met rechte haken weergegeven, maar deze verwijzingen werken nog niet. De links worden op de website van het definitieve CMP werkend gemaakt.

Dit document is opgemaakt voor digitoegankelijkheid. Kunt u de tekst of afbeeldingen niet lezen? Neem dan contact op via 088-7977102 of het [contactformulier](#) van de helpdesk.

Status: Ontwerp Circulair Materialenplan voor inspraak

Afzender: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Datum: januari 2025

Website: circulairmaterialenplan.nl

Home > Over het CMP > Wat is het CMP?

Wat is het CMP?

In 2050 wil Nederland circulair zijn. In een circulaire economie gaan we zuinig en slim om met grondstoffen en producten. Door zuiniger gebruik, meer hergebruik en recycling doen we langer met wat we hebben en worden we minder afhankelijk van andere landen. Hierdoor blijven grondstoffen beschikbaar en betaalbaar voor onze bedrijven. En we dragen zo bij aan het tegengaan van klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en milieuvervuiling. Het Circulair Materialenplan (CMP) is een belangrijk instrument om een circulaire economie te bereiken.

Het CMP ondersteunt de transitie naar een circulaire economie via kennis en kaders voor overheden en bedrijven voor het gebruik van grondstoffen, het omgaan met afval en het verlenen van vergunningen. Het helpt bedrijven bij het maken van meer circulaire keuzes in hun bedrijfsvoering. En bevoegde gezagen houden rekening met het CMP bij het nemen van besluiten, het toezicht daarop en de handhaving ervan. Dit alles doet het CMP op een praktische, informatieve én stimulerende manier. Zo is het CMP de brug tussen het beleid en de uitvoeringspraktijk.

Het CMP is de opvolger van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP). Het LAP zorgt vanaf 2003 voor een duidelijk overzicht van de nationale regels voor afvalbeheer, zodat er gemakkelijker een uniforme lijn door de verschillende bevoegde gezagen gevolgd kon worden. Inmiddels zijn we alweer ruim 20 jaar verder en middenin de transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie. Dit vraagt om een verbreding van de blik die het LAP heeft. Het zwaartepunt van het LAP lag bij goed afvalbeheer en beschreef met name de verwerking van materialen in de afvalfase. In een circulaire economie wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden en zorgvuldig (her)gebruikt, waardoor het einde van de levensduur van producten en materialen zo lang mogelijk wordt uitgesteld. Wanneer dit einde toch wordt bereikt, worden materialen zo hoogwaardig mogelijk gerecycled en resterende afvalstoffen zorgvuldig verwerkt met inachtneming van risico's voor mens en milieu. Het verbranden en storten wordt zoveel mogelijk voorkomen, maar blijft mogelijk voor afval dat niet op een andere manier kan worden verwerkt. Met het CMP wordt ook aandacht geschonken aan de fasen voordat een materiaal afval wordt, denk aan het ontwerp, de productie en het (her)gebruik van materialen en producten.

1. Opbouw CMP

Het CMP is opgebouwd uit verschillende delen. In zijn geheel is het CMP informatief en interessant voor iedereen. Op onderdelen geeft het CMP bevoegde gezagen specifieke toetsingskaders. De delen van het CMP zijn:

- Over het CMP
- Onderwerpen
- Materialen
- Instrumenten

In het deel [[Over het CMP](#)] staat algemene informatie over het CMP, de wettelijke basis van het CMP en hoe het CMP zich in de toekomst zal ontwikkelen. Ook vindt u daar de procedure die bevoegd gezag moet volgen als zij van plan zijn af te wijken van een toetsingskader van het CMP.

Bij [[Onderwerpen](#)] vindt u een aantal algemene hoofdstukken. Zo geeft een hoofdstuk uitgangspunten voor circulair materiaalgebruik en is er een overzicht over de wetgeving die relevant is voor circulaire economie. Aansluitend is in een hoofdstuk beschreven bij welke decentrale regels medeoverheden rekening moeten houden met het CMP en hoe zij daarmee

kunnen bijdragen aan een circulaire economie. Daarna geeft het CMP voor alle vier de circulariteitsstrategieën uitleg en handvatten voor de uitvoering van wetgeving.

In de hoofdstukken wordt de doelgroep, het belang voor circulaire economie, en het beleid en wetgeving toegelicht voor dat onderwerp. Indien van toepassing vindt u hier ook de toetsingskaders waarmee bevoegde gezagen rekening moet houden bij besluiten, zoals het verlenen van een vergunning of een ontheffing. Aan het eind van elk hoofdstuk leest u wat de toekomstplannen zijn voor dat onderwerp in het CMP en waar u hulpmiddelen of meer informatie kunt vinden.

In het deel [Materialen] staan de afvalplannen en ketenplannen voor 60 specifieke materialen. Dit zijn 60 materialen die in Nederland veel als afvalstof vrijkomen en waarvoor behoefte is aan een uniform toetsingskader voor handelingen met die afvalstoffen. In de plannen staat het toetsingskader voor het bevoegd gezag voor het vergunnen van het verwerken van deze afvalstoffen in Nederland. Daarnaast staat hier het toetsingskader voor het toestaan van grensoverschrijdend transport door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Verder bevatten deze plannen ook een toelichting die de inhoud toegankelijk maakt voor iedereen.

Ten slotte geeft het CMP voor een aantal specifieke onderwerpen leidraden, handreikingen of andere hulpmiddelen in aparte documenten. Deze staan in het deel [Instrumenten]. In het algemeen zijn deze documenten ondersteunend aan de andere delen van het CMP. Ze geven meer achtergrondinformatie of uitwerking aan de hoofdstukken, keten- of afvalplannen. De leidraden van het CMP bevatten toetsingskaders waar bevoegde gezagen op grond van de Wet milieubeheer rekening mee moeten houden. Bijvoorbeeld voor het hoogwaardig verwerken van afval of de beoordeling. De handreikingen en andere hulpmiddelen geven bijvoorbeeld uitleg over wetgeving of wat onder bepaalde begrippen wordt verstaan. In diverse CMP-teksten wordt naar deze documenten verwezen.

2. Instrumentarium voor circulaire economie

Het Rijk heeft verschillend instrumentarium tot zijn beschikking waarmee doelen op het terrein van grondstoffengebruik bereikt kunnen worden. Dit betreft verschillende soorten instrumenten, van overkoepelende visies tot zeer specifieke instrumenten. Voor het CMP is een belangrijk overkoepelende beleidsinstrument het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (NPCE). Daarnaast zijn de bepalingen over stoffen, producten en afvalstoffen in de Wet milieubeheer en de Omgevingswet van belang.

Het Nederlandse beleid om te komen tot een circulaire economie staat in het NPCE beschreven. Hierin staan de maatregelen die Nederland neemt om in 2050 circulair te zijn. Er wordt ingezet op de volgende vier circulariteitsstrategieën:

1. **Verminderen van grondstoffengebruik:** minder (primaire) grondstoffen gebruiken door af te zien van producten, deze te delen of ze efficiënter te maken ('narrow the loop');
2. **Vervangen van grondstoffen:** primaire grondstoffen vervangen door secundaire grondstoffen of duurzame biograndstoffen die zo hoogwaardig mogelijk toegepast worden, of door andere meer algemeen beschikbare grondstoffen met minder milieudruk; ('substitution')
3. **Verlengen van de levensduur van producten:** producten langer en intensiever gebruiken door hergebruik en reparatie. Dit vertraagt de vraag naar nieuwe grondstoffen ('slow the loop');
4. **Verwerken van materialen, zo hoogwaardig mogelijk:** de kringloop sluiten door recycling van materialen en grondstoffen, zodat er minder afval wordt verbrand of gestort én er meer hoogwaardig aanbod van secundaire grondstoffen ontstaat ('close the loop').

De rijksoverheid zet hiervoor in op een mix van beprijzende, stimulerende en normerende maatregelen. Voorbeelden van beprijzende maatregelen zijn belastingen of heffingen die milieuschade direct in rekening brengen bij de veroorzaker ervan. Stimulerende maatregelen zijn bijvoorbeeld subsidies of vouchers. Onder normeren valt wet- en regelgeving. In de Wet milieubeheer (Wm) staan bepalingen over stoffen, producten en afvalstoffen. Op dit moment werkt het Rijk aan een Circulaire Economie-wet (CE-wet) in de Wm. Met de komst van de CE-wet wordt de Wm aangesloten bij de gedachte, taal en begrippen van de circulaire economie. Bijvoorbeeld door de bepalingen over stoffen, producten en afvalstoffen meer in samenhang te bezien, waardoor de circulaire ketenbenadering naar voren komt.

Door het inzetten van verschillende instrumenten wordt zo de transitie ondersteund. Een van deze instrumenten is het CMP. Het CMP voorziet bedrijven en overheden van praktische kennis over de uitvoering van wetgeving en over circulaire economie. Waar nodig geeft het concrete toetsingskaders voor het nemen van besluiten. Door deze praktische, informatieve en stimulerende aanpak fungeert het CMP als de schakel tussen beleid en praktijk.

3. Bijdrage CMP aan circulaire economie

De kern van het afvalstoffenbeleid, en dus van het CMP, is de bescherming van milieu en volksgezondheid door goed afvalbeheer. Het Circulair Materialenplan draagt bij aan de vier circulariteitsstrategieën uit het NPCE via kennis en kaders die relevant zijn in de ontwerp-, productie-, gebruiks- en afvalverwerkingsfase. Dit is terug te zien in de opbouw van het CMP; verschillende hoofdstukken gaan in op de vier circulariteitsstrategieën: verminderen grondstofgebruik, vervangen grondstoffen, verlengen levensduur en verwerken materialen.

De circulariteitsstrategieën spelen in op verschillende fasen in de materialenkringloop en daardoor zijn er steeds andere spelers aan zet, zoals producenten, ontwerpers, gebruiker, reparateurs, refurbishers, sorteerders, recyclers en tenslotte afvalverbrandingsinstallaties en stortplaatsen. In het CMP wordt bij elk hoofdstuk beschreven voor welke doelgroep het relevant is.

Figuur 1: Het CMP draagt bij aan alle circulariteitsstrategieën

Het CMP geeft uitleg en handvatten voor de uitvoering van wetgeving voor alle vier de circulariteitsstrategieën. Zo geeft het [\[hoofdstuk grondstoffengebruik en afvalpreventie\]](#) toelichting op bestaande wetgeving over het verminderen van grondstoffengebruik en het voorkomen van afval. Geven [\[hoofdstuk secundaire grondstoffen\]](#), [\[hoofdstuk ZZS en overige zorgstoffen\]](#) en [\[hoofdstuk afvalstof of niet-afvalstof\]](#) relevante informatie op het gebied van substitutie van grondstoffen. Draagt het [\[hoofdstuk reparatie en hergebruik\]](#) bij aan levensduurverlenging. En zijn er hoofdstukken die bijdragen aan hoogwaardige verwerking, denk aan [\[hoofdstuk gescheiden inzameling huishoudelijk afval\]](#) of [\[hoofdstuk immobilisaat, vulstof of toeslagmateriaal\]](#).

Daarnaast helpt het CMP de uitvoering bij het bepalen wat meer of minder bijdraagt aan de circulaire economie. Neem bijvoorbeeld het [\[hoofdstuk circulair materiaalgebruik\]](#), dit hoofdstuk beschrijft op basis van verschillende uitgangspunten wat circulair ontwerp en circulair materiaalgebruik inhoudt en geeft afwegingen die kunnen worden gemaakt bij het meer circulair toepassen van grondstoffen en materialen in producten.

De afvalhiërarchie en het CMP

De afvalhiërarchie is de basis voor het maken van onderscheid tussen meer en minder hoogwaardige vormen van verwerken van afvalstoffen. De afvalhiërarchie is vastgelegd in de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen (Kra; Richtlijn 2008/98/EG) en wordt ook wel gezien als de hoeksteen van het afvalstoffenbeleid. De afvalhiërarchie zoals opgenomen in de Kra is als volgt:

Figuur 2: De afvalhiërarchie in de Kaderrichtlijn afvalstoffen

- **Preventie:** Maatregelen die worden genomen voordat een stof, materiaal of product afvalstof is geworden, ter vermindering van:
 - de hoeveelheid afvalstoffen, inclusief via het hergebruik van producten of de verlenging van de levensduur van producten;
 - de negatieve gevolgen van de geproduceerde afvalstoffen voor het milieu en de menselijke gezondheid, of
 - het gehalte aan schadelijke stoffen in materialen en producten.
- **Vorbereiding voor hergebruik:** Elke nuttige toepassing die bestaat uit het controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze klaar zijn voor hergebruik zonder dat verdere behandeling nodig is.
- **Recycling:** Elke nuttige toepassing waardoor afvalstoffen opnieuw worden bewerkt tot producten, materialen of stoffen, voor het oorspronkelijke doel of voor een ander doel.
- **Andere nuttige toepassing** (bijvoorbeeld energiet terugwinning): Elke handeling die als hoofddoel heeft afvalstoffen een nuttige bestemming te geven door in de betreffende installatie of in de bredere economie andere materialen te vervangen die anders voor een specifieke functie zouden zijn gebruikt, of door de afvalstof geschikt te maken voor die functie.
- **Verwijdering:** Iedere handeling die geen nuttige toepassing is, zelfs indien de handeling er in tweede instantie toe leidt dat stoffen of energie worden teruggewonnen (bijvoorbeeld storten, verbranden).

Uitgangspunt is “hoe hoger een vorm van verwerking staat in de afvalhiërarchie, hoe hoogwaardiger deze vorm van verwerking is”. Het spreekt voor zich dat dat de meest hoogwaardige vorm van verwerking in beginsel de voorkeur heeft mits dit veilig is voor milieu en volksgezondheid. In het CMP verfijnen we de afvalhiërarchie zoals opgenomen in de Kra. De hoofdstukken van het onderdeel [[hoogwaardige verwerking](#)] werken de afvalhiërarchie nader uit en geven toetsingskaders om te bepalen op welke trede een afvalstof verwerkt moet worden.

Daarnaast wordt het instrument minimumstandaard beschreven. In de ketenplannen en afvalplannen in het CMP is voor 60 afvalstoffen een minimumstandaard opgenomen. De minimumstandaard geeft voor specifieke materialen de minimale verwerkingstrede van de afvalhiërarchie aan in het betreffende keten- of afvalplan. De minimumstandaard is een referentiepunt bij vergunningverlening voor afvalbeheer: het bevoegd gezag toetst bij aanvragen of initiatieven voor afvalverwerking primair aan de minimumstandaard van het overeenkomende keten- of afvalplan. Als er voor een afvalstof geen keten- of afvalplan bestaat, valt bevoegd gezag terug op de afvalhiërarchie zoals uitgewerkt in het [[hoofdstuk instrumenten voor sturing](#)] in het CMP.

4. Wettelijke verplichtingen

Het CMP is zelf geen wetgeving, maar heeft wel een rol in de uitvoering van wet- en regelgeving. Wetgeving geeft aan wat wel of niet mag of onder welke voorwaarden en vervolgens geeft het CMP de kaders die die wetgeving verder invullen. Sommige wetgeving geldt gelijk in alle Europese landen, zoals de wetgeving voor chemische stoffen. Bij sommige wetgeving moet toestemming worden gegeven, bijvoorbeeld via een vergunning. In zo'n geval moet de overheid een afweging maken. In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat bevoegde gezagen bij besluiten omtrent de vergunningverlening, toezicht en handhaving rekening moeten houden met het CMP. Daarnaast hebben decentrale overheden bevoegdheden om regels op te stellen, bijvoorbeeld het omgevingsplan. Ook bij het opstellen van die regels moeten zij rekening houden met het CMP voor zover die regels betrekking hebben op het beheer van afvalstoffen.

In het [[hoofdstuk over de toetsingskaders](#)] vindt u een nadere uitleg van hoe het CMP doorwerkt in besluiten van bevoegde gezagen. In het [[hoofdstuk afwijken](#)] vindt u de procedure die een bevoegd gezag moet volgen als het van plan is af te wijken van het CMP en in het [[hoofdstuk calamiteiten](#)] staat de procedure die gevolgd moet worden als een bevoegd gezag door een calamiteit van plan is af te wijken van het CMP.

Het CMP vindt zijn basis in Europese en nationale wetgeving. De Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen (Kra) verplicht lidstaten om éénmaal per zes jaar het afvalbeheerplan te evalueren en waar nodig te herzien (artikel 30 Kra). Het CMP is hier de Nederlandse invulling van. De Kra geeft daarnaast een aantal verplichte onderdelen voor een afvalbeheerplan mee. Bijvoorbeeld dat het plan beleid moet bevatten tot het voorkomen of beperken van het ontstaan van afvalstoffen en het beheer van afvalstoffen. Aanvullend schrijft de Wm voor wat er in het CMP moet landen (titel 10.2, artikelen 10.3 tot en met 10.14 van de Wm). Denk aan de verplichting om een afvalpreventieprogramma in het CMP op te nemen. Er zijn ook andere wettelijke eisen voor het CMP, zoals de verplichting om een milieueffectrapport herkenbaar in het CMP weer te geven. In de [[bijlage verplichtingen wetgeving](#)] vindt u een opsomming van de verplichtingen uit Europese en nationale wetgeving en een toelichting op hoe het CMP hier invulling aan geeft.

5. Ontwikkeling en participatie

5.1 Ontwikkeling

Het CMP wordt voortdurend ontwikkeld en aangepast om effectief in te spelen op nieuwe ontwikkelingen in wetgeving, technologie en praktijkervaringen. Het betrekken van stakeholders bij dit proces is van cruciaal belang, omdat zij vanuit hun praktijkervaring waardevolle input leveren. Stakeholders helpen bij het signaleren van relevante ontwikkelingen en knelpunten, waardoor het CMP optimaal afgestemd kan worden op de behoeften van bedrijven en overheden en zo kan bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie. Het CMP is een dynamisch instrument, het moet namelijk kunnen meegaan met de tijd. Het CMP zal dan ook regelmatig worden geactualiseerd. Nieuwe beleidsintenties, wijzigingen van bestaand beleid of wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen allemaal leiden tot aanpassingen van het CMP. Zo kan nieuwe regelgeving, voortkomend uit onder andere Europese of nationale wetgeving, of nationale programma's zoals het Nationaal Programma Circulaire Economie, worden geïntegreerd in het CMP.

Elk hoofdstuk van het CMP bevat de paragraaf 'toekomstplannen'. Hier leest u over de relevante ontwikkelingen die mogelijk gevolgen hebben voor het CMP. Deze ontwikkelingen worden wel voorzien, maar zijn nog niet voldragen genoeg om op te nemen in de toetsingskaders van het CMP. Of betreffen bijvoorbeeld aanpassingen in wet- en regelgeving die wel aangekondigd zijn, maar nog niet inwerking zijn getreden. De informatie uit deze paragrafen wordt bij een volgende wijziging in het CMP opgenomen, indien de ontwikkelingen dan voldoende uitgekristalliseerd zijn. De 'toekomstplannen' paragraaf wordt bij elke wijziging van het CMP aangepast zodat deze actueel blijft.

5.2 Participatie

Om het CMP verder te ontwikkelen is het onontbeerlijk om signalen, ervaren knelpunten en aangedragen verbeteringsuggesties uit de praktijk te verzamelen. De gebruikers van het CMP, in de breedste zin van het woord, hebben via diverse kanalen de mogelijkheid om bij te dragen aan deze ontwikkeling.

Zo is het meest zichtbaar de CMP-website met de daaraan gekoppelde Helpdesk Afvalbeheer waar stakeholders hun vragen, opmerkingen en signalen kunnen delen. Via deze website ontvangt IenW ook de meldingen over de voorgenomen afwijkingen van het CMP. In wetgeving ligt namelijk vast dat bestuursorganen de minister van Infrastructuur en Waterstaat moeten informeren als ze van de bepalingen die in het CMP staan af willen wijken (artikel 10.14 lid 4 Wm). In het [[hoofdstuk afwijken](#)] staat de procedure die bevoegd gezag hierbij moet volgen. Als er bijvoorbeeld meerdere meldingen over een vergelijkbare situatie gedaan worden, kan dit een aanwijzing zijn dat het beleid moet worden aangepast en daarmee ook het CMP.

Daarnaast gaat IenW ook graag het gesprek aan met bevoegd gezag over zowel de inhoud van het CMP als de gebruiksvriendelijkheid van het instrument in de praktijk. Deze gesprekken bieden waardevolle inzichten die kunnen leiden tot mogelijke aanpassingen van het CMP. Stakeholders worden bovendien jaarlijks tijdens de Nationale Conferentie Circulaire Economie geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen in het CMP, waar ook de gelegenheid is om met elkaar in gesprek te gaan over wensen tot verbetering.

En uiteraard wordt er gebruik gemaakt van de informatie die wordt aangedragen bij de formele inspraakprocedure voor een wijziging van het CMP en van de signalen die naar voren komen bij tal van reguliere overleggen waar stakeholders in gesprek gaan met het Rijk over bijvoorbeeld specifieke materiaal stromen, afvalinzameling, zorgstoffen of een van de andere vele inhoudelijke thema's die ook een plek hebben in het CMP.